

Visuotinis žmonijos sugedimas

Pr 6:1-2. Kai žemėje žmonės pradėjo daugėti ir jiems gimė dukterys, Dievo sūnūs, žiūrėdami į jas, matė, kokios jos buvo gražios, ir ėmė iš jų sau žmonomis tas, kurias jiems patiko.

Tai viena iš sunkiausiai aiškinamų Biblijos vietų. Sunkumą kyla aiškinantis, kas yra čia minimi „Dievo sūnūs“.

Vieni, daugiausia žydų rabinai, remdamiesi žodžiu „Dievo“, aiškina, jog tai buvo kilmingų didžiūnų sūnūs, kurie rinkosi žmonas iš žemesnių visuomenės sluoksnių. Tačiau toks aiškinimas nepaaiškina tokio fakto tolimesnių pasėkmių.

Daugelis žydų ir krikščionių senovės aiškintojų, drauge su šiuolaikiniais racionalistais, Dievo sūnumis mano buvus angelus. Ši nuomonė buvo išvystyta Filono raštuose, Enošo ir Jubiliejų apokrifinėse knygos, ji buvo plačiai paplitusi tarp pirmųjų amžių krikščionių.

Kartais Biblijos poetiniuose tekstuose angelai vadinami „Dievo sūnumis“:

Tą dieną, kai dangiškieji gyvūnai (raidiškai – Dievo sūnūs, angelai) suėjo tarnauti VIEŠPATIES akivaizdoje, su jais kartu atėjo ir Šėtonas. (Job 1:6)

Tą dieną, kai dangiškieji gyvūnai suėjo tarnauti VIEŠPATIES akivaizdoje, su jais kartu atėjo ir Šėtonas tarnauti VIEŠPAČIUI. (Job 2:1)

Į ką buvo jos šulai įleisti ir kas padėjo jos kertinį akmenį, kai drauge giedojo rytmetinės žvaigždės ir visi dangaus gyvūnai net šaukė iš džiaugsmo? (Job 38:6-7)

Tačiau šio pasakojimo kontekstas ir filologiniai – dogmatiniai reikalavimai neleidžia pritarti šio aiškinimo teisingumui.

Vienintelis teisingas, išvengiantis šių dviejų aiškinimų trūkumų, patenkinantis filologinius, tekstinius ir istorinius – dogmatinius reikalavimus yra trečias aiškinimas, pagal kurį „Dievo sūnūs“ yra dorybingieji „setitai“, jų vyrai. Mat Biblijoje dori žmonės yra dažnai pavadinami „Dievo sūnumis“:

„Jūs (išrinktoji Dievo tauta) esate VIEŠPATIES, savo Dievo, vaikai.“ (Išt 14:1)

Jeigu būčiau taręs: „Kalbėsiu, kaip jie daro“, – būčiau buvęs neištikimas tavo vaikų būriui. (Ps 73:15)

Idant tavo vaikai, kuriuos, VIEŠPATIE, tu mylėjai, žinotų, kad ne derliaus įvairovė maitina žmoniją, bet tavo žodis išlaiko tuos, kurie tavimi pasitiki! (Išm 16:26)

Sūnaus Eno, sūnaus Seto, sūnaus Adomo, kuris buvo Dievo. (Lk 3:38)

Kūrinią su ilgesiu laukia, kada bus apreikšti Dievo vaikai. (Rom 8:19)

Šiam aiškinimui pritaria ir praėjusiame skyriuje aprašytas pasakojimas, kuriame vardijant Seto palikuonis, eilės pradžioje minimas Dievas, o setitai pristatomi esantys Jo vaikai.

Ir Setui gimė sūnus, kurį jis pavadino Enošu. Tuo metu žmonės pradėjo šauktis {Dievo} VIEŠPATIES vardu. (Pr 4:26)

Ši eilutė primena, jog Enošo laikais setitai ėmė šauktis Dievo Viešpaties vardu ir ėmė patys vadintis jo vaikais.

Galiausiai šį aiškinimą patvirtina ir santuokos tarp Dievo sūnų ir žmonių dukterų charakteris – tai nebuvo laikini ir antgamtiniai ryšiai (kokie yra įmanomi tik tarp žmonių ir angelų), o įprastos santuokos, juridiskai įteisinti, nors ir pragaištingi moralinėmis pasėkmėmis.

Žmonių dukterys ir Dievo sūnūs buvo tos pačios prigimties tačiau skirtingų dvasinių – dorovinių nusiteikimų. Dievo sūnūs buvo visko, kas aukšta, dora, teisinga reiškėjai. Gundytojos žmonių dukterys įkūnijo savyje žemiškus – jausminius interesus. Laikui bėgant doroviniai prieštaravimai tarp vienu ir kitų nyks, galiausiai išnyks riba tarp gėrio ir blogio, atsivers plačios erdvės įsivyrauti žemiausiems jausminiams kūno ineresams, stumiant šalin ir ignoruojant aukščiausius dvasinius poreikius.

Pr 6:3. Tuomet VIEŠPATS tarė: „Mano dvasia nepasiliks amžinai žmoguje, nes jis yra ir kūnas. Tebūna jų dienos šimtas dvidešimt metų“.

Ankstesnėse eilutėse aprašomas faktas, o šioje eilutėje pateikiamas jo įvertinimas. Ir jei čia kalbama apie žmones, tai iš to matome, jog ir ankstesnėse eilutėse turėti omenyje jie, o ne angelai.

Žodžiai „mano dvasia“ byloja arba apie žmogaus prigimties dvasinę esmę (Pr 2:7), arba, kas dar labiau tikėtina, - apie Šventąją Dvasią, kaip grindžiantį principą visokio gyvenimo, religinio – etinio gyvenimo taip pat:

Tuomet VIEŠPATS Dievas padarė žmogų iš žemės dulkių ir įkvėpė jam į nosį gyvybės alsavimą. Taip žmogus tapo gyva būtybe. (Pr 2:7)

O žemė buvo padrika ir dyka, tamsa gaubė bedugnę, ir vėjas iš Dievo dvelkė viršum vandenų. (Per 1:2)

Šio principo nepaisymas ir yra prieštaravimas Šventajai Dvasiai, kuri, anot Išganytojo, yra mirtina nuodėmė, kuri charakterizuoja tokį žmogaus užkietėjimą nusiteikiant prieš Dievą, kad tokio jau nebeįmanoma pataisyti:

„Bet jei kas piktžodžiautų Šventajai Dvasiai, tam amžiais nebus dovanota, ir jis bus kaltas amžina nuodėme“. (Mk 3:2-9)

Kūnas – štai ta priežastis, dėl kurios žmonės nebepaiso Šventosios Dvasios ir užsitraukia bausmę.

Tuokdamiesi genami kūniškos aistros tie žmonės liudijo, kad jie yra praradę aukščiausius dvasinius interesus, kad juose viešpatauja žemiausieji, kūniški interesai. Tie žmonės ir patys tapo grubiais kūnais, kuriems būdinga viskas, kas žema ir nuodėminga.

„Tebūna jų dienos 120 metų“ – šių žodžių nereikia suprasti, kad jais Dievas apribojo žmonių amžių tokiu metų skaičiumi. Taip manė Juozapas Flavijus ir kiti senovės aiškintojai. Žinoma, jog ir po tvano žmonės gyveno ilgiau, negu 120 metų, kai kurie jų gyvendavo net po 500 metų, apie tai kalba ir Biblijos tekstai, ir pagonių rašytojai. Šiais žodžiais Dievas nustatė žmonėms pasitaisyti laiką, per kurį teisisis Nojus žodžiais, elgesiu ir darbais pranašavo jiems apie ištiksiantį tvaną, ruošėsi jam.

Kurios (žmonių dvasinės sielos) kadaise buvo neklusnios, kai Nojaus dienomis Dievo kantrybė laukė, bestatant arką, kuria nedaugelis, tai yra aštuoni asmenys, buvo išgelbėti vandeniui. (1 Pt 3:20)

Pr 6:4. Tomis dienomis, – kaip ir vėliau, – kai Dievo sūnūs susijungė su žmonių dukterimis, žemėje pasirodė milžinai. Jie buvo senovės galiūnai, garsūs vyrai.

Priestvaniniai žmonės buvo vadinami ‚milžiniais‘, originalo kalba – ‚nephilim‘. Kartais šiuo žodžiu Biblijoje yra vadinami dideliu ūgiu išsiskiriantys žmonės:

Taigi jie apmelavo izraeliečiams kraštą, kurį jie buvo išžvalgę, sakydami: ‚Kraštas, per kurį mes perėjome ir išžvalgėme, yra kraštas, kuris suryja savo gyventojus. Visi žmonės, kuriuos jame matėme, yra didelio ūgio. Tenai mes matėme tikrus milžinus (anakimai kyla iš milžinų) ; o mes jautėmės kaip žiogai. Taip mes jiems ir atrodėme‘. (Sk 13:32-33)

Tačiau pagrindinė šio žodžio šaknies reikšmė yra ‚griauti‘, ‚nublokšti žemyn‘. O formoje ‚neph‘ glūdi prasmė, nusakoma žodžiais priversti kristi, gundyti, gadinti. Todėl šiuose ‚nephilim‘ galima išvelgti ne tik žmones, pasižyminčius nepaprasta fizine jėga ir dideliu ūgiu, bet ir asmenis, sąmoningai nepaisiusius tiesos ir išnaudojusius silpnesnius. Panašūs į šiuos gyveno kairiųjų tarpe ir anksčiau, tikėtina, - nuo išradusio ginklus Tubal-Kaino, nuo sukūrusio juos šlovinančią giesmę jo tėvo Lamecho laikų. Tačiau tokių milžinų ypatingai padaugėjo setitų ir kairiųjų susimaišymo nulemtu jų visuotinio sugedimo ir nupuolimo į neregėtas dorovinio gyvenimo žemumas laikais.

Tačiau iš mišriųjų setitų – kairiųjų santuokų kilę milžinai originalo kalboje vadinami jau ne ‚nephilim‘, o žodžiu ‚giborim‘. Šis žodis reiškia ypatingą asmenybę, rinktinį karį ar žmogų, viršijantį kitus savo jėga. Pastarasis žodis yra naudojamas daugelyje kitų Biblijos vietų, kur kalbama apie ypatingais sugebėjimais iš kitų tarpo išsiskiriančius žmones:

Tada net narsus kareivis, kurio širdis yra tarsi širdis liūto, nutirps iš baimės, nes visas Izraelis žino, kad tavo tėvas galiūnas ir su juo esantys kareiviai narsūs vyrai. (2 Sam 17:10)

Tuomet iškils galiūnas karalius, turės plačias valdas ir darys, kas jam patiks. (Dan 11:3)

O tas Jeroboamas viską sugebąs vyras. Saliamonas, pamatęs, kad šis jaunas vyras yra toks sumanus, paskyrė jį vadovauti visiems Juozapo namų lažo darbams. (1 Kar 11:28)

Akivaizdu, jog iš mišrių setitų – kaitinų santuokų kilę žmonės viršijo savo prototipus fizinėmis galiomis ir amoralumu.

Autorius vadina juos garsiais dėl to, kad jie buvo žinomi to meto pasaulyje pagal vyravusias universalias tradicijas. Tačiau Dievas mato kitaip, negu žmogus, vertina kitaip, negu kriterijus diktuojančios žmonių susikurtos tradicijos:

Ten gimė garsieji senovės laikų milžinai, be galo aukšti, įgudę kariauti. Ne juos Dievas išsirinko, ne jiems davė kelią į išmintį: jie žuvo, stokodami išmanymo, žuvo dėl savo kvailumo. (Bar 3:26-28)

Pr 6:5. VIEŠPATS matė, koks didelis buvo žmonių nedorumas žemėje ir kaip kiekvienas užmojis, sumanytas jų širdyse, linko visą laiką tik į pikta.

Kaip ikitvaninių žmonių gilaus sugedimo šaknį pradžios knygos autorius nurodo jų širdies sugedimą. Biblinės tradicijos požiūriu, širdis yra viso žmogaus sąmoningo veikimo centras, todėl jos sugadinimas prilyginamas paties gyvenimo šaltinio užnuodijimui:

Iš širdies išeina pikti sumanymai, žmogžudystės, svetimavimai, paleistuvystės, vagystės, melagingi liudijimai, šmeižtai. (Mt 15:19)

Pr 6:6. Ir VIEŠPATS gailėjosi sukūręs žmogų žemėje, ir jam gėlė širdį.

Čia yra Dievui priskiriamas gailėjimasis dėl to, ką padarė. Kaip tai gali būti – juk Dievas neklysta? Apie tai kalbama ir kitose Biblijos vietose:

„Gailiuosi, kad padariau Saulių karaliumi, nes jis nusigrėžė nuo manęs ir neįvykdė mano įsakymų“. Samuelis sielojosi ir maldavo VIEŠPATĮ visą naktį. (1 Sam 15:11)

„Be to, Izraelio Šlovė neapgauna ir nekeičia savo minties, nes jis nėra mirtingas, kad jam reikėtų keisti savo mintį“. (1 Sam 15:29)

„Samuelis nebematė daugiau Sauliaus iki savo mirties dienos. Tačiau Samuelis sielojosi dėl Sauliaus todėl, kad VIEŠPATS gailėjosi padaręs jį Izraelio karaliumi. (1 Sam 15:35)

Iš to matoma, jog kai kalbama apie Dievą kaip apie žmogų, tai dėl to, kad pagal Aben Ezro išsireikimą, įstatymas kalba žmonių sūnų kalba, t.y. kalba paprastų, liaudyje žinomų prasmų kalba (Filaretas). Šiuo atveju, Dievo ‚gailėjimasis‘ – ypatingas būdas pakeisti nekintantįjį – yra aukščiausias išreiškimas minties apie kraštutines ribas siekiantį Dievo gailestį, kuomet tarsi pats nesikeičiantysis yra pasirengęs keistis.

Dievo gailestis – numatymas negalėjimo sugrįžti į gerą kelią žmogui, sukurtam su laisva valia, sąmoningai ir užsispyrusiai piktnaudžiaujančiam ja,. Todėl ten, kur kalbama apie Dievo gailestį, ten reikia suprasti, kad Dievo amžinos tiesos nuosprendis įvykdytas, kad ši giminė, arba žmogus, būtinai turi žūti, kad blogis netaptų amžinas:

Tada Jėzus ėmė priekaištauti miestams, kuriuose buvo padaryta daugumas jo stebuklų, kad jie neatsivertė: „Vargas tau, Chorazine! Vargas tau, Betsaida! Jeigu Tyre ar Sidone būtų įvykę tokių stebuklų, kokie padaryti pas jus, jie seniai būtų atsivertę ir atgailavę su ašutine bei

pelenuose. Todėl gi sakau jums: Tyru ir Sidonui bus lengviau teismo dieną negu jums! Ir tu, Kafarnaume, *negi būsi išaukštintas iki dangaus? Tu nugarmėsi iki pragaro!* Jeigu Sodomoje būtų įvykę tokių stebuklų, kokių įvyko tavyje, ji stovėtų dar ir šiandien. Todėl sakau jums: Sodomos žemei bus lengviau teismo dieną negu tau“.

Anuo metu Jėzus bylojo: „Aš šlovinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams. Taip, Tėve, nes tau taip patiko. (Mt 11:20-26)

Vargas tau, Chorazine! Vargas tau, Betsaida! Jeigu Tyre ir Sidone būtų padaryta stebuklų, kokie padaryti pas jus, jie seniai būtų atsivertę ir atgailoję su ašutine ir pelenuose. (Lk 10:13)

Pr 6:7. VIEŠPATS tarė: „Nušluosiu nuo žemės veido žmones, kuriuos sukūriau, – žmones drauge su gyvuliais, ropliais ir padangių paukščiais, – nes gailiuosi juos padaręs“.

Čia dar ryškiau užsimenama apie gilų neatitikimą tarp laisva valia apdovanoto žmogaus veiksmų ir Dievo plano. Liūdna žmogaus dalia, pagal Dievo teismo nuosprendį, turi pasidalinti ir visas jį supantis gyvų būtybių pasaulis. Nes tarp žmogaus dalios ir gamtos gyvenimo egzistuoja ryšys. Todėl žmogaus puolimas ir kilimas atsispindi ir likusioje kūrinijoje. Ir tai nebuvo, griežtai kalbant, žmonijos sunaikinimas (nes teisusis Nojus ir jo šeima išsigelbėjo ir pratęsė jos egzistavimą), o tik sunaikinimas tvano vandenių nuplovimu joje karaliavusio blogio:

Kurios (žmonių dvasinės sielos) kadaise buvo neklusnios, kai Nojaus dienomis Dievo kantrybė laukė, bestatant arką, kuria nedaugelis, tai yra aštuoni asmenys, buvo išgelbėti vandenių. Ir jus dabar gelbsti tų dalykų vaizdinys – krikštas. Jis nėra nešvaraus kūno nuplovimas, bet Dievo maldavimas suteikti gryną sąžinę dėlei Jėzaus Kristaus prisikėlimo. (1 Pet 3:20-21)

Pr 6:8. Bet Nojus rado malonę Dievo akyse.

Ši frazė yra identiška, kurią Dievas ištarė Enošo atžvilgiu, ji taikoma ir kitose Biblijos vietose:

Enochas ėjo su Dievu. (Pr 5:24)

O angelas jai tarė: „Nebijok, Marija, tu radai malonę pas Dievą! (Lk 1:30)

Pr 6:9. Tokie yra Nojaus palikuonys. Nojus buvo teisus vyras, savo kartoje be dėmės, nes Nojus ėjo su Dievu.

Tai yra pradžia naujo Biblijos skyriaus – teisingo Nojaus istorija ir pasaulinio tvano (Pr 6:9 – 9:29).

Nojus buvo doroviškai tyras ir pilnatviškas žmogus (tamim), išsiskiriantis iš kitų savo amžininkų, kurių charakteristiką pateikia Jėzus Kristus ir apaštalai:

Kaip yra buvę Nojaus dienomis, taip bus ir Žmogaus Sūnui ateinant. Kaip dienomis prieš tvaną žmonės, nieko nenumanydami, valgė, gėrė, vedė ir tekėjo iki pat dienos, kurią Nojus įlipo į

laivą. (Mt 24:37-38)

Kurios (žmonių sielos) kadaise buvo neklusnios, kai Nojaus dienomis Dievo kantrybė laukė, bestatant arką, kuria nedaugelis, tai yra aštuoni asmenys, buvo išgelbėti vandeniui. (1 Pt 3:20)

Panašiai apie Nojų rašoma ir kitose Biblijos vietose:

Arba jei marą pasiūščiau į tą kraštą ir išliečiau ant jo savo įniršį krauju sunaikinti jo žmones ir gyvulius, nors Nojus, Danielis ir Jobas būtų jame, – kaip aš gyvas, tai Viešpaties DIEVO žodis, – jie neišgelbėtų nei sūnaus, nei dukters. Dėl savo teismo tik save pačius jie teišgelbėtų. (Ez 14:19-20)

Dėl tikėjimo gavęs apreiškimą apie tuo metu nematomus dalykus, Nojus su baime pasistatė arką savo šeimynai išgelbėti; tikėdamas jis pasmerkė pasaulį ir paveldėjo tikėjimo teisumą. (Žyd 11:7)

„Nes Nojus ėjo su Dievu“ – mums jau žinomi žodžiai iš Jenošo istorijos (Pr 5:24). Biblijos kalba, tai – speciali forma, kurioje paprastai atsiveria nuodėmingų amžininkų fone teisią žmogaus dorovinis charakteris.

Pr 6:10-13. Nojui gimė trys sūnūs: Šemas, Hamas ir Jafetas. Betgi Dievo akyse žemė buvo sugedusi ir pilna smurto. Dievas matė, kad žemė buvo sugedusi, nes visi marieji buvo sudarę savo kelius žemėje. Tuomet Dievas tarė Nojui: „Aš nusprendžiau padaryti galą visiems mariesiems, nes per juos žemė prisipildė smurto, – tikėk manimi, sunaikinsiu juos drauge su žeme“.

Šios keturios eilutės beveik paraidžiui atkartoja tai, kas rašyta anksčiau (Pr 5:32 ir Pr 6:5-7). Ir tai neturi mūsų stebinti. Nes šio skyriaus devinta eilutė pradedama nauja – Nojaus ir tvano istorija. Pradžioje tai buvo ypatingas ir nepriklausomas pasakojimas, todėl toks pasikartojimas yra labai natūralus. O stebinant turinio pasikartojimas yra naujas įrodymas tuo metu vykusią įvykių, kurie čia ir aptariami.

Daugelis komentatorių mano, kad kalbama čia apie pabaigą 120 metų laikotarpio, kuris buvo skirtas Dievo žmonėms atsiversti ir pasitaisyti, kurio metu jis tuščiai to iš jų laukė:

Nužengęs žemyn, jis tąją Dvasia skelbė kalėjime esančioms dvasioms, kurios kadaise buvo neklusnios, kai Nojaus dienomis Dievo kantrybė laukė, bestatant arką, kuria nedaugelis, tai yra aštuoni asmenys, buvo išgelbėti vandeniui. (1 Pt 3:20)

Netiesiogiai šiais žodžiais kalbama ir tiems, kurie laukia antrojo Jėzaus Kristaus atėjimo:

Viešpats negaišta ištesėti pažado, kaip kai kurie mano, bet kantriai elgiasi su jumis, nenorėdamas, kad kuris pražūtų, bet kad visi atsiverstų. O Viešpaties diena ateis kaip vagis. Tuomet dangūs praeis su smarkiu ūžesiu, elementai sudegs ir suskils, ir žemė su savo kūriniais sudegs. Jeigu visa turi taip suirti, tai kaipgi jums reikėtų pasižymėti šventu gyvenimu ir maldingumu, kaip laukti Dievo dienos, kaip skubinti jos atėjimą, kai dangūs suirs liepsnose ir elementai sutirps iš karščio! Pagal jo pažadą mes laukiame *naujo dangaus ir naujos žemės*,

kuriuose gyvena teisumas. Todėl, mylimieji, šito laukdami, stenkitės tapti jo akivaizdoje nesutepti, nepeiktini ir taikingi. Mūsų Viešpaties kantrumą laikykite išgelbėjimu, kaip jums yra parašęs ir mūsų mylimasis brolis Paulius pagal jam duotą išmintį. (2 Pt 3:9-15)

Arkos statyba

Pr 6:14. Statyk sau arką iš gofero medžių, padaryk arkoje perdaras ir užglaistyk ją iš vidaus ir iš lauko derva.

Žodis ‚arka‘ – hebraiškai ‚teba‘ reiškia daiktams saugoti skirtą talpyklą. Tas pats žodis pavartotas ir kalbant apie pintinę, kurioje buvo buvo išgelbėtas Mozė:

Faraono duktė nusileido prie Nilo maudytis. Tuo tarpu jos palydovės vaikštinėjo Nilo pakrante. Pastebėjusi tarp nendrių pintinę, ji pasiuntė savo palydovę jos atnešti. (Iš 2:5)

Galima mąstyti, jog Nojaus arka buvo labai primityvus statinys, tačiau didelių matmenų. Gofero medis priklauso lengvų, smalingų medžių rūšiai, panašiu į kedrą ir kiparisą.

Perdaros (hebr. kinnim) – narvai paukščiams ir skyriai žvėrimis, kuriuos, Dievo paliepimu, Nojus turėjo sutalpinti arkoje.

Mediniame laive, pastatytame senovės sugedusio pasaulio atstovų gelbėjimui nuo vandens stichijos, Bažnyčios tėvai išvelgia simbolinį provaizdį kryžiaus medžio ir vandens krikšto, per kuriuos yra išgelbėjama naujatestamentinė žmonija.

Pr 6:15. Šitokią ją padirbsi: arkos ilgis bus trys šimtai uolekčių, jos plotis penkiasdešimt uolekčių ir aukštis trisdešimt uolekčių.

Tikslaus arkos dydžio negalime sužinoti, nes uolektis, kaip ilgio matavimo vienetas, dydis buvo nepastovus ir smarkiai svyravo. Dabar uolektis – apytikriai 44 cm. Tačiau vienas prancūzų mokslininkas apskaičiavo, jog arka buvo 156 m. ilgio, 26 m. pločio ir 16 m. aukščio. Laivybos žinovų požiūriu, tokio dydžio statinio turėjo pakakti sutalpinant Nojaus šeimą, minimalų skaičių gyvulių rūšių porų ir metines maisto ir pašaro atsargas.

Viešpats labai aiškiai išdėstė savo užmačius dėl arkos pastatymo, taip pat ir dėl palapinės ir šventyklos pastatymo. Arka išsaugojo sandoros šeimą nuo tvano chaotiškų vandenų. Palapinė ir šventykla palaikė ir neleido pražūti sandoros tautą tarp ‚chaotiškų‘ tautų.

Pr 6:16. Padaryk stoglangį arkai ir užbaik arką vienu uolekčiu viršum jo. Įtaisyk arkos šone angą ir pastatyk arką su žemutiniu, antruoju ir trečiuoju deniu.

Statinio detalės dar labiau įtikina, jog jis nė iš tolo nebuvo panašus į šiuolaikinius laivus, greičiau priminė plaukiojančią dėžę ar namą su plokščiu stogu ir su apšvietimo langu jame.

XVII a. Nyderlanduose menonitas Petr Jensen pastatytė mažesnių matmenų tokio tipo plaukiojantį statinį ir buvo įsitikinta, kad jame telpa net trečdaliu daugiau krovinių, negu įprasto tipo tokio pat tūrio laivuose.

Pr 6:17. Tikėk manimi, užliesiu tvanu – vandenimis – žemę po dangumi sunaikinti visiems mariesiems, turintiems gyvybės alsavimą. Visa, kas žemėje, pražus.

Šiais žodžiais pirmą kartą įvardijamas Dievo bausmės įrankis bausti sugedusiam pasauliui. Ir ta bausmės priemonė yra tvanas:

„Ir dabar elgiuosi kaip Nojaus dienomis: kaip tuomet prisiekiau, jog Nojaus vandenys niekad daugiau nebetvindys žemės, taip dabar prisiekiau ant tavęs nebepykti nei tau nebeprikaištauti“. (Iz 54:9)

Visas pasaulis sugedo, todėl visas jis žūsta ir visi, kas kalti dėl jo sugedimo, priekyje svarbiausi iš jų – žmonės. Pasaulinio tvano negalima vertinti kaip asmeninio keršto žmogui iš Dievo. Jis tapo būtinu dėl morališkai išsigimusios žmonijos dvasinės mirties. Tolimesnis jos saugojimas būtų buvęs ne tik nenaudingas, bet ir labai kenksmingas dvasinei – dorovinei pasaulio atmosferai. Dievas nuplovė nuo pasaulio paviršiaus tik tuos, kurie dėl savo sugedimo jau nebegalėjo toliau gyventi. Ir štai, pirmasis pasaulis žūsta tvano bangose, kad būtų nuo juo nuplauta viskas, kas suteršta, kad būtų pradeda gyventi jau esant naujiems (atkurtiems) pagrindams. Taigi tvanas pasitarnavo ir baudžiant pasaulį, ir jį apvalant.

Sandora su Nojumi lietė ne tik Nojų, bet ir visa jo šeima, kuri buvo provaizdis būsimos žmonijos. Nojaus vaikai buvo išgelbėti dėl Nojaus teismo:

Tuomet VIEŠPATS tarė Nojui: „Eik į arką su visa savo šeima, nes iš šios kartos tik tave vieną radau teisų savo akivaizdoje”. (Iš 7:1)

Lygiai taip pat Kristaus „vaikai“ bus išgelbėti dėka Kristaus teismo:

Juk šventintojas ir šventinamieji – visi kyla iš vieno. Todėl jis nesigėdija juos vadinti broliais; jis sako: Aš paskelbsiu tavo vardą savo broliams, susirinkime tave šlovinsiu giesme. Ir vėl: Aš juo pasitikėsiu. Ir vėl: Štai aš ir mano vaikai, kuriuos davė man Dievas. (Žyd 2:11-13)

Nojaus šeima išsigelbėjo nuo tvano vandenu, o tai yra krikšto provaizdis:

Jis taja Dvasia skelbė kalėjime esančioms dvasioms, kurios kadaise buvo neklusnios, kai Nojaus dienomis Dievo kantrybė laukė, bestatant arką, kuria nedaugelis, tai yra aštuoni asmenys, buvo išgelbėti vandeniui. Ir jus dabar gelbsti tų dalykų vaizdinys – krikštas. Jis nėra nešvaraus kūno nuplovimas, bet Dievo maldavimas suteikti gryną sąžinę dēlei Jėzaus Kristaus prisikėlimo. (1 Pt 3:19-21)

Pr 6:18. Bet su tavimi sudarysiu sandorą, – tu, tavo sūnūs, tavo žmona ir tavo sūnų žmonos įeisite į arką.

Žmogaus ir Dievo susitarimas čia pirmą kartą pavadinamas specialiu terminu „sandora“ (hebr. berit). Patvirtindamas savo pirmą pažadą dėl moters palikuonio, Viešpats tuo pačiu aiškiai liudija, kad nors jis ir naikina beveik visa žmoniją, tačiau nepaverčia niekais savo amžinųjų pažadų. Žus tik blogieji angies palikuonys, o moters palikuonys Nojaus asmenyje švęs savo pergalę:

Jis davė jiems teisę jo nuostabiais darbais amžinai didžiuotis. Kad skelbtų jo nuostabius darbus ir šlovintų jo šventąjį vardą. (Sir 17:9-10)

Kai dėl jo žemė buvo aptvindyta, išmintis vėl atėjo gelbėti jos, plukdydama teisųjų žmogų mediniu laivu. (Išm 10:4)

Šioje vietoje išvardijama visi Nojaus šeimos nariai, kurie vieni tik ir išsigelbėjo nuo tvano vandenu. Apie tai liudija apaštalas Petras savo laiškuose:

Todėl ir ano meto pasaulis žuvo, vandeniui aptvindytas. (2 Pt 3:6)

Kai Nojaus dienomis Dievo kantrybė laukė, bestatant arką, kuria nedaugelis, tai yra aštuoni asmenys, buvo išgelbėti vandeniui. (1 Pt 3:20)

Sandora tarp Dievo ir žmogaus Senajame Testamente sudaroma penkis kartus: su Adomu tik jį sukūrus (Pr 2:16-17), su Adomu šiam nusidėjus (Pr 3:15), su Nojumi (Pr 6:18), su Abraomu (Pr 15:18; Pr 17:10), su žydais (Iš 24:8). Visos šios sandoros grindžiamos maloningais pažadais iš Dievo pusės ir tikėjimu iš žmogaus pusės.

Pr 6:19-20. O iš visų gyvūnų, visų mariųjų, įvesk į arką po du – patiną ir patelę, kad jie išliktų gyvi drauge su tavimi. Iš paukščių pagal jų rūšį, gyvulių pagal jų rūšį, visų žemės roplių pagal jų rūšį, – iš visų po du įeis su tavimi, kad išliktų gyvi.

Kad būtų išsaugota ir gyvūnų gyvybė, kad jie galėtų daugintis, Dievas liepė Nojui su savimi į arką paimti kiekvienos gyvūnų rūšies individų poromis.

Galima manyti, kad gyvūnai prie arkos rinkosi genami potvynio audrą nujaučiančio instinkto. Tai palengvino Nojaus uždavinį.

Gali būti, kad tam, kad tilptų visų gyvūnų rūšių poros, Nojus rinkosi dar nesuaugusius, t.y. mažus gyvūnus. Be to tuo metu matyt nebuvo tiek daug gyvūnų rūšių, kad dėl jų visų sutalpinimo į arką būtų kilę neišsprendžiamų problemų. Tyrinėtojai nustatė, jog skaičius gyvūnų rūšių, kurios turėjo būti arkoje, tebuvo apie 300. Iš jų ne daugiau šešių viršijo arklio ūgį, nedaugelis buvo didumo sulig šiuo gyvuliu.

Pr 6:21. Taip pat apsirūpink įvairiu maistu, tinkamu valgyti, ir jį sukrauk, kad būtų maisto atsargų tau ir jiems.

Nei apie maisto atsargų rūšis, nei apie jo kiekį pradžios knygos autorius neužsimena. Vieno ir kito galėjo būti per mažai, tačiau Dievo malonė gali iš mažo padaryti pakankamą.

Pr 6:22. Nojus tai padarė. Kaip Dievas buvo jam įsakęs, jis taip ir padarė.

Paskutiniojo sakinio žodžiai apibūdina jo teisumo esmę: jis buvo teisus, nes darė tai, ką jam liepė Viešpats. Jais išsakytas Nojui išsakytas geriausias pagyrimas. Apie tai užsimena ir apaštalas Paulius:

Dėl tikėjimo gavęs apreiškimą apie tuo metu nematomus dalykus, Nojus su baime pasistatė arką savo šeimynai išgelbėti; tikėdamas jis pasmerkė pasaulį ir paveldėjo tikėjimo teisumą. (Žyd 11:7)

Arkos statyba buvo didelis Nojaus pastikėjimo Dievu išbandymas. Aplinkui buvo iškrypęs iš doros ir tikėjimo kelio pasaulis, absoliučiai ramus dėl savo ateities:

„Kaip yra buvę Nojaus dienomis, taip bus ir Žmogaus Sūnui ateinant. Kaip dienomis prieš tvaną žmonės, nieko nenumanydami, valgė, gėrė, vedė ir tekėjo iki pat dienos, kurią Nojus įlipo į laivą. (Mt 24:37-38)

Sugedęs pasaulis priekaištavo Nojui, kad jis laukuose, toli nuo vandenų stato plaukiojimui skirtą statinį. Ir taip jie elgėsi daugybę metų. Todėl Nojus turėjo mintimis ir siela persikelti į ateitį, ir tas tikėjimas, gelbstintis jį nuo žūties, buvo jo aukščiausias dvasinio gyvenimo nuopelnas. Jo gyvenimas buvo provaizdis tos žmogaus sielos būklės, kuomet ji išsigelbsti nuo amžinos žūties tikėjimu, priimdama šventą krikštą.